אלא שש סאין וכי דרכה של אשה ליטול שש סאין אלא רמז [רמז] לה שעתידין ששה בנים לצאת ממנה שמתברכין בשש [שש] ברכות ואלו הן דוד ומשיח דניאל חנניה מישאל ועזריה דוד דכתיב [1]ויען אחד מהנערים ויאמר הנה ראיתי בן לישי בית הלחמי יודע נגן וגבור חיל ואיש מלחמה ונבון דבר ואיש תואר וה' [א] עמו וגו' ואמר רב יהודה אמר רב כל הפסוק הזה לא אמרו דואג אלא בלשון הרע יודע נגן שיודע לישאל גבור שיודע להשיב איש מלחמה שיודע לישא וליתן במלחמתה של תורה [6](איש תואר שמראה פנים בהלכה ונבון דבר שמבין דבר מתוך דבר) וה' עמו שהלכה כמותו בכל מקום בכולהו אמר להו יהונתן בני כמוהו כיון דאמר ליה [וה' עמו] מילתא דבדידיה נמי לא הוה ביה חלש דעתיה ואיקניא ביה דבשאול כתיב [2]ובכל אשר יפנה ירשיע ובדוד כתיב [3]ובכל אשר יפנה יצליח מנלן דדואג הוה כתיב הכא [1]ויען אחד מהנערים מיוחד שבנערים וכתיב התם [3]ושם איש מעבדי שאול ביום ההוא נעצר לפני ה' ושמו דואג האדומי אביר הרועים אשר לשאול משיח דכתיב [4]ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה' וגו' [ב] וכתיב [5]והריחו ביראת ה' אמר רבי אלכסנדרי מלמד שהטעינו מצות ויסורין כריחיים רבא אמר דמורח ודאין דכתיב [5]ולא למראה עיניו ישפוט [6]ושפט בצדק דלים והוכיח במישור לענוי ארץ בר כוזיבא מלך תרתין שנין ופלגא אמר להו לרבנן אנא משיח אמרו ליה במשיח כתיב דמורח ודאין נחזי אנן אי מורח ודאין כיון דחזיוהו דלא מורח ודאין קטלוהו דניאל חנניה מישאל ועזריה דכתיב בהו [7]אשר אין בהם כל מאום וטובי מראה ומשכילים בכל חכמה ויודעי דעת ומביני מדע ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך וללמדם ספר ולשון כשדים מאי אשר אין בהם כל מום אמר רבי חמא [8](בר חנניא) אפילו כריבדא דכוסילתא לא הוה בהו מאי ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך אמר רבי חמא ברבי חנינא מלמד שהיו אונסין את עצמן מן השחוק ומן השיחה ומן השינה ומעמידין על עצמן בשעה שנצרכין לנקביהם מפני אימת מלכות [8]ויהיו בהם מבני יהודה דניאל חנניה מישאל ועזריה אמר רבי [7](אליעזר) כולן מבני יהודה הם ורבי שמואל בר נחמני אמר דניאל מבני יהודה חנניה מישאל ועזריה משאר שבטים [9]ומבניך אשר יצאו ממך אשר תוליד יקחו והיו סריסים בהיכל מלך בבל מאי סריסים רב אמר סריסים ממש ורבי חנינא אמר שנסתרסה ע"ז בימיהם בשלמא למאן דאמר שנסתרסה ע"ז בימיהם היינו דכתיב [10]וחבל לא איתי בהון אלא למאן דאמר סריסים ממש מאי וחבל לא איתי בהון חבלא דנורא והכתיב [11]וריח נור לא עדת בהן לא חבלא ולא ריחא בשלמא למאן דאמר שנסתרסה ע"ז בימיהם היינו דכתיב [12]כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וגו' אלא למאן דאמר סריסים ממש משתעי קרא בגנותא דצדיקי הא והא הוה בהו בשלמא למאן דאמר סריסים ממש היינו דכתיב [13]בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות אלא למאן דאמר שנסתרסה ע"ז בימיהם מאי טוב מבנים ומבנות אמר רב נחמן בר יצחק מבנים שהיו להם כבר ומתו מאי שם עולם אתן לו אשר לא יכרת אמר ר' תנחום דרש בר קפרא בצפורי זה ספר דניאל שנקרא על שמו מכדי כל מילי דעזרא נחמיה בן חכליה אמרינהו נחמיה בן חכליה מ"ט לא איקרי סיפרא על שמיה אמר רבי ירמיה בר אבא מפני שהחזיק טובה לעצמו שנאמר [14]זכרה לי אלהי לטובה דוד נמי מימר אמר [15]זכרני ה' ברצון עמך פקדני בישועתך דוד רחמי הוא דקבעי רב יוסף אמר מפני שסיפר בגנותן של ראשונים שנאמר [16]והפחות הראשונים אשר לפני הכבידו על העם ויקחו מהם בלחם ויין אחר כסף שקלים ארבעים וגו' ואף על דניאל שגדול ממנו סיפר ומנלן דגדול ממנו דכתיב [17]וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם ויברחו בהחבא [ג] והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה [6]ומאן נינהו אנשים אמר רבי ירמיה ואיתימא ר' חייא בר אבא זה חגי זכריה ומלאכי אינהו

אלא שש סאין. דשם קנין לו שם לוגין ליכא למימר דלא מייתי בגורן מדה פחותה מסאה: **ליטול שש סאין.** ולישא משום הכי: **רמז לה.** דשם גרעינין נתן לה לסימן ורמז שעתידין לצאת שם בנים ממנה: **יודע נגן גבור חיל ואיש מלחמה ונבון דבר ואיש תואר וה' עמו.** היינו שם ברכות: **לא אמרן דואג.** לקמן מפרש האחד מן הנערים היינו דואג: **אלא בלשון הרע.** שהיה מספר בשבחו של דוד כדי שיקנא בו שאול ויהרגהו: **לישא וליתן במלחמתה של תורה.** להתוכח בתלמוד: **פנים בהלכה.** שמביא ראיה לדבריו: **דבדידיה נמי לא הוה.** דשאול נמי לא הוה הלכה כמותו דלאמרינן בעירובין (דף נג.) דוד דגלי מסכתא כתיב ביה ירלאיך ירלאוני ויטמאו) שאול דלא גלי מסכתא כתיב ביה בכל אשר יפנה ירשיע: **נעלר לפני ה'.** לגמוד תורה הרבה: **אביר הרועים אשר לשאול.** אלמא הוה מיומד שבנערים היינו דואג למזיגן הכא דקרי אביר הרועים: **ונחה עליו רוח ה'.** איזה רוח רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה' הרי ששה: ה"ג **והריחו כיראת ה' א"ל אלכסנדרי שהטעינו במצות ויסורין כריחיים.** והיינו והריחו לשון רמיס. ולא גרסינן וכתיב והריחו: **רבא אמר.** מאי והריחו דמורח ודאין שמרים כתדס ושופט ויודע מי המייב שנאמר[1] לא למראה עיניו ישפוט ולא למשמע אזניו יוכיח ואפילו הכי ושפט בצדק דלים כגון על ידי הרמה: **בר כוזיבא.** [6]עם ממלכי הורדוס היה: **אשר אין בהם כל מום וטובי מראה משכילים בכל חכמה יודעי דעת ומבני מדע ואשר כח בהם.** הרי ו': **אפי' ריבדא דכוסילתא לא היפה בגופם.** שלא היו לריכין להקזה. ריבדא פוניוי"א בלע"ז כוסילתא שם כלי המקיז פלגמא"ל: **מן הסיחה.** שלא היו מספרין בדברים בטלים כדי שלא יתגנו בפני המלך: **בלם מבני יהודה.** כדתניא לעיל ששה בנים העתידים לצאת מרות וחשיב בהדייהו חנניה מישאל ועזריה: **דניאל.** לחוד קאי מבני [6] יהודה אבל חנניה מישאל ועזריה לא ולית ליה הך דרשה דלעיל שם שעורים: **מבניך אשר יצאו ממעיך.** בחזקיהו מלך יהודה כתיב:

סריסים ממש. שסירסו לחנניה מישאל ועזריה שכן דרכן של מלכים לסרס את האדם כדי שלא ישא אשה פנוי לעבודת המלך ולית ליה הא דתכמרי דאמרי לעיל שעבו לאחרן ישראל ונשאו נשים והולידו בנים ובנות: **ר' חנניה אומר.** לא סרסם אלא להכי קרי להו סריסים שנסתרסה ע"ז בימיהם שבימיהם נודע לכל שאין ממש בע"ז ופורענות שהיה נביא מתנבא לאחקיהו שיהיו גולים מארלם ויוליכם בהיכל מלך בבל. ור' שמואל בר נחמני דאמר חנניה מישאל ועזריה משאר שבטים הוה מוקים האי קרא בדניאל לאחוד: **מאי חבל לא איתי בהון.** והלא חבלה היא זו שנסתרסו. ומהאי קרא דלעיל ילדים אשר אין בהם כל מום לא מצי פריך דאיכא למימר בשעה שנאו לנבוכדנצר תמימים הוו וקרסן: **חבל די נורא.** לא איתי בהון אבל חבלת הגוף מיהא איכא. ופריך לחבלא דנורא לא אלעזריך דהא כתיב קרא ורוח נור לא עדת בהון: **ולא ריחא.** עשן האש: **הא והא היו.** סריסים ממש ושנסתרסה ע"ז בימיהם: **עוב מבנים ומבנות.** מבלל דבנים לא הוו להו דסריסים היו: **מאי טוב מבנים ומבנות.** הכא לא מצי לתרוצי הא והא הוו דא"כ במאי פליגי: **בנים שהיו להן ככר ומתו.** דלא מיו בניהם ומיהו לא היו סריסים: **אתן לו.** להם לא נאמר אלא לו לאחד מהם והיינו ספר דניאל שנקרא על שמו. והשתא קא פריך פירכא באפי נפשה אגב דאתי ביהו ספר דניאל: **מכדי וכו'.** ריב דבריס שבספר עזרא נתמיה אמרה: **דוד נמי מימר אמר.** הכי. כלומר מאי מתזק טובה איכא: **רב יוסף אמר.** לאו אהכי אינעם דהא דוד נמי אמר כי האי גוונא אלא לכך נענש שספר בגנותן של ראשונים: **מאי גינהו.** שהיו עמו מני זכריה מלאכי וכיון שהם לא ראו והוא ראה אלמא גדול מהם הוה ומדלאשכחן דדניאל הוה חשיב טפי מחני זכריה ומלאכי דהוו נביאי שמע מינה דגדול הוה מנחמיה בן חכליה אלא הוה נביא ואפי' הכי ספר עליו אלא אפקיה מכלל גנות הראשונים. דניאל היה מבאי הגולה עם הארם והמסגר ונחמיה הוה מעולי הגולה זמן מרובה לאחר מיכן: אינהו

מסורת הש"ס

א) [נ"ל ונכון דכר שמכין דכר מתוך דכר אים תואר שמראה פנים בהלכה כ"א פילקיטו], ב) לא נמצא במקראי לשון זה פי' רש"א בח"א [ואולי ש"ל לכל דרכיו משכיל פרש"י בשמואל ג יח מצלית ידע דפילקיטו ליתא לכן דבשאול כתיב כי יכ' יבדוד כתיב], ג) נ"ל כי' מינה, ד) [נ"ל אלעזר], ה) מגילה ג., ו) [תהלים קיט], ז) [שעיה יא], ח) נ"ל אחר מלכי הורדוס, ט) בס"ח: לחוד מכני.

הגהות הגר"א

[א] גם' עמו וגו'. נמחק מיכח וגו': [ב] שם וכתיב והריחו. נמחק מיכח וגו' וכתיב: [ג] שם והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה. נמחק:

לעזי רש"י

פוניוטר"א (פוניטור"א). נקב.
פלגמא"ל (פלימא"ה). איזמל להקות דם.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com